

WaterPeilingen

Nummer 17

VWG Nieuwsbrief 15 november 2022

De Nieuwsbrief van de Vereniging voor Waterstaatsgeschiedenis verschijnt 1 x per maand rond de 15^e van de maand.

VWG ALV

Op grond van artikel 9 van de Statuten van de VWG heeft de ALV de bevoegdheid om een bestuurslid te benoemen. Doorgaans proberen we als bestuur een ALV te beleggen op het moment van een fysieke bijeenkomst: symposium, excursie.

Omdat geen van de mogelijkheden zich op korte termijn voor zou doen en we toch een nieuw bestuurslid mochten verwelkomen was een ledenraadpleging nodig. De noodzaak hiervoor lag in het feit dat alle bestuurders van een stichting of vereniging sinds kort in het UBO register van de Kamer van Koophandel ingeschreven moeten worden.

Het bestuur had Herman Havekes voorgedragen om per 1 november toe te treden tot het bestuur van de VWG vandaar deze raadpleging. De ontvangen reacties waren positief zodat de vervolgstappen gezet kunnen worden om over te gaan tot aanmelden en inschrijven in het genoemde UBO register.

VWG Bestuur:

Het bestuur vergadert op 9 december a.s.

Mocht u een mailbericht naar het bestuur willen sturen:

waterstaatsgeschiedenis@hotmail.nl

Gezocht: Nieuwe bestuursleden.

Je belangstelling zien we graag tegemoet: waterstaatsgeschiedenis@hotmail.nl en gaan dan met elkaar in gesprek.

Deze oproep blijft van kracht. Mocht er iemand zijn die kennis heeft van ict zaken, financiële of juridische zaken (in een snel veranderende maatschappij) dan komen we graag in contact.

VWG data:

Wij richten ons daarom nu op de Voor- en Najaarsexcursie van 2023.

De Voorjaarsexcursie van **donderdag 1 juni** zal in de Achterhoek, waterschap Rijn & IJssel (Doetinchem), worden gehouden. Dit bezoek is al enkele keren uitgesteld vanwege alle beperkingen rond C-19. De problematiek in de Achterhoek is nog onverminderd groot: droogte op alle fronten. De oplossing zal in overleg met de regiopartners moeten worden gevonden. In deze WaterPeilingen een bijdrage van hetgeen er momenteel in het gebied in gang wordt gezet.

Op **vrijdag 6 oktober** zal het jarige Hoogheemraadschap Schieland & de Krimpenerwaard (Rotterdam) worden bezocht). Het hoogheemraadschap bestaat 750 jaar.

Vincent Erdin en Pieter Jan Hofman
Excursiecommissie

Website:

De vereniging heeft een website die te vinden is via de zoekterm: **Waterstaatsgeschiedenis.nl**

Algemeen

HSSN (Gouda)

Op 30 september was de jaarlijkse Sluizen en Stuwen dag. Een traditioneel onderdeel van deze dag is om de gerestaureerde sluizen en of stuwen een prijs toe te kennen als ze voor deze nominatie zijn voorgedragen.

Een van die sluizen was de Sassluis bij Enkhuizen.

(afb. ve, de Sassluis bij Enkhuizen).

De sluisdeuren zijn vervangen, op de voorgrond is te zien dat er dubbele deuren zijn geplaatst.

De eerste prijs ging naar het waterschap Limburg voor de restauratie van de Stuwtes van de Frankenhofmolen bij Vaals, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier kreeg de tweede prijs met de restauratie van de Sassluis in Enkhuizen en Waterschap Brabantse Delta kreeg de derde prijs voor de Keenesluis bij Standaardbuiten.

De prijswinnaars ontvangen een bronzen sculptuur van een detail van een sluisdeur op een hardstenen sokkel met inscriptie.

De HSSN heeft als goede gewoonte om de prijswinnende sluis in een volgend jaar te gaan bezoeken. In 2023 zal deze reis naar Limburg en in het bijzonder naar Vaals voeren.

NGS

Op 4 november hield de NGS een bijeenkomst waar de jaarlijkse Gemalenpluim werd uitgereikt.

Dit jaar werd de pluim uitgereikt aan het stoomgemaal Kamerik-Teylingen voor de restauratie van de kolenbergplaats (2019-2021) het gemaal zelf is in 2015 gerestaureerd.

De eervolle vermelding was voor het stoomgemaal in Akersloot (1879) dat na restauratie weer inzetbaar is. Mocht er sprake zijn van een overvloedige neerslag dan zal het gemaal ingezet worden bij het wegmalen van het water en daarmee volwaardig ingezet worden bij het productieproces.

De NGS roept nu al kandidaten op die in 2023 in aanmerking willen komen voor de Gemalenpluim.

Infrastructuur:

Minister W. Hoekstra maakte op 14 november bekend dat er in de komende jaren miljarden euro's worden geïnvesteerd in de infrastructuur.

Rond Amsterdam wordt de Noord-Zuidlijn doorgetrokken naar de luchthaven Schiphol en Hoofddorp en wordt de metrolijn tussen Amsterdam west (Transformatorweg) en het Centraal station aangelegd waarmee de ring om Amsterdam compleet wordt gemaakt.

Twee keer 'nieuwe natuur'.

Kortgeleden stond er een bericht in dagblad *De Stentor* over de Marker Wadden. In de opening staat het volgende: 'Dit is geen natuurherstel maar natuurvernietiging. En nota bene met gokgeld'.

In 1996 ontstonden de eerste plannen voor een nieuw natuurgebied in het Markermeer. Pas in 2011 komt er schot in de plannen en vanaf 2014 gaat het snel als Natuurmonumenten, Rijkswaterstaat en de provincie Flevoland besluiten gezamenlijk in zee te gaan.

Er komt 75 miljoen euro beschikbaar voor een plan dat 1.300 hectare omvat en bestaat uit een eilandengroep waarvan alleen het hoofdeiland (250 hectare) per boot vanuit Lelystad toegankelijk is voor het publiek.

De aanleg zou plaatsvinden met materiaal uit het Markermeer. Naar nu blijkt is er ook gebruik gemaakt van bagger uit de Nieuwe Waterweg en IJmuiden (aanleg nieuwe zeeluis). Niet van iedere kubieke meter slib kan een schoongrondverklaring worden afgegeven. Na de aanleg is er sprake geweest van een daling van 2 meter, die nu is teruggebracht tot enkele centimeters per jaar. Om de eilanden boven water te houden zal suppletie, en veel geld, nodig zijn. Een van de slotopmerkingen is dat het besloten park voor biologen is geworden en dat de Marker Wadden een postadres hebben dat roept de vraag op wie er zou gaan wonen.

Het Markermeer dient ook als zoetwaterreservoir voor drinkwaterbedrijven om water uit te winnen. Het Markermeer is sinds 2009 een Natura 2000 gebied.

Ook de Hedwigepolder (Zeeuws Vlaanderen) was in het nieuws. Een vruchtbare polder die uitermate geschikt was voor de landbouw werd en wordt ontpolderd ten faveure van nieuwe

natuur. Maar hoeveel nieuwe natuur wil je hebben als de polder zelf al decennialang zo niet eeuwenlang door de natuur gevormd is?

Hier is een politiek besluit genomen om nieuwe natuur aan te leggen op een voor velen onbegrijpelijke plaats. Het besluit kwam er nadat er jaren gesteggeld was over het uitdiepen van de vaargeul tussen de Noordzee en de havens van Antwerpen. Dat werk moest gecompenseerd worden met nieuwe natuur en van het begin af aan was de Hedwigepolder in beeld. Opmerkelijk omdat de polder iets meer dan 2 meter boven NAP ligt. De aangrenzende Prosperpolder ligt op 1.90 meter boven NAP. Met het uitdiepen van de vaargeul en het ontpolderen stroomt er meer water via de Westerschelde naar Antwerpen, de stroomsnelheid neemt toe.

Niet onbelangrijk: welke maatregelen zijn of worden er genomen als er een keer een hevig storm staat en er zoveel water via de Westerschelde binnenstroomt dat het nergens meer heen kan en een wezenlijke bedreiging gaat vormen voor Zeeuws Vlaanderen.

Bij beide projecten dringt zich de vraag op: hoe nieuw de natuur is na menselijk ingrijpen?

Waterschap Hunze en Aa's (Veendam).

Bodemdaling zet waterschap aan het rekenen. Het waterschap wil komende zomer een besluit nemen of de capaciteit van het huidige gemaal Rozema (2000) bij Termunterzijl voldoende is om delen van Groningen en Drenthe droog te houden als de bodemdaling als gevolg van het winnen van gas en de zeespiegelstijging meegenomen worden in de berekeningen. De NAM heeft inmiddels een half miljard euro gereserveerd om de nadelige gevolgen voor het gebied op te kunnen vangen.

Waterschap Vechtstromen (Almelo).

Het waterschap laat weten dat er op dit moment sprake van een neerslagtekort dat 5% boven dat van de droogste jaren ligt. Om met een normale grondwaterstand het nieuwe groeiseizoen in te kunnen gaan is nog erg veel neerslag nodig. Dat er hier en daar een buitje valt is onvoldoende om het neerslagtekort weg te werken.

Waterschap Drents Overijsselse Delta (Zwolle).

Door de landinrichting tussen Vollenhove en Blokzijl komt er in de Barsbekerbinnenpolder 160 hectare beschikbaar voor weidevogels als de grutto, Kievit en tureluur. Deze weidevogels zijn gebaat bij bloemrijke en drassige landen dat kan nu worden aangeboden omdat een hoger waterpeil ook de verdere daling van het veenweidelandschap tegengaat. De Barsbekerbinnenpolder ligt langs de N 331 tussen Vollenhove en Zwartsluis en grenst aan het natuurgebied Weerribben-Wieden.

Waterschap Rijn en IJssel (Doetinchem).

Het is niet de eerste keer dat er in WaterPeilingen iets wordt geschreven over de Achterhoek, en waarschijnlijk ook niet de laatste keer.

De aanleiding is de extreme droogte in 2018, 2019, 2020 en ook van dit jaar. Al vrij snel werd duidelijk dat de landgoederen in de Achterhoek ernstig te lijden hebben onder deze droogte.

Op zeer beperkte schaal is er grondwater beschikbaar op momenten dat er nauwelijks neerslag valt. De gevolgen zijn het eerst zichtbaar in de vele droogvallende beken, stuwen staan hulpeloos open terwijl er geen druppel water stroomt.

Daarna worden de gevolgen merkbaar in het bomenbestand. Bomen die niet diep wortelen verzwakken en vormen een potentieel gevaar om bij een stevige wind om te vallen. Op plaatsen waar paden of wegen in een bos lopen levert dat gevaar op en inmiddels zijn meerdere bomen om deze reden preventief weggehaald. Vaak gaan het dan om oudere bomen

die een enorm bladoppervlak hebben waar een nieuwe boom jaren over zal doen om dat zelfde volume te bereiken.

Bij de beheerders van de verschillende landgoederen sloeg men de handen ineen om tot aanvaardbare oplossingen te komen: meer water in het gebied dat langer beschikbaar is op de landgoederen.

Het waterschap Rijn en IJssel werd betrokken bij deze problematiek. Het lijkt een onorthodoxe oplossing maar inmiddels zijn de eerste sloten gedempt. De bedoeling hiervan is om het beschikbare water naar die plaatsen te laten stromen waar het wel de droge plaatsen kan bereiken.

Een veel omvangrijker project is onlangs van start gegaan rond landgoed Medler en direct daarop aansluitend de Wiersse, beide landgoederen liggen tussen Vorden en Ruurlo (gemeente Bronckhorst).

(afb. ve, informatiebord langs de Ruurloseweg).

Beide landgoederen liggen aan de Baakse Beek een van de belangrijkste waterdragers in de Achterhoek. Maar de beek staat droog en dreigt op meerdere plaatsen te verlanden als er niet ingegrepen wordt.

(afb. ve, drooggevallen Baakse Beek bij Medler).

De werkzaamheden die nu rond Medler worden uitgevoerd bestaan uit het ondieper maken van de Baakse Beek en het aanleggen van nieuwe geulen. Ook hier is het doel om water langer vast te houden en dieper het gebied in te laten stromen.

Medio juli 2023 moet het werk bij Medler gereed zijn.

Nu ligt de Achterhoek in een tamelijk geïsoleerd gebied wat de aanvoer van water betreft. Net zoals bij waterschap Vechtstromen moet de oplossing mede gezocht worden in het aangaan van een samenwerkingsverband met de partners net over de grens.

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (Heerhugowaard).

Remco Bosma (burgemeester van de gemeente Bladel) is voorgedragen om Luc Kohsiek als dijkgraaf op te volgen. Kohsiek werd in 2009 dijkgraaf van HHNK. Voor Bosma is het een hernieuwde kennismaking, in 1997 begon hij als ingenieur waterbeheer bij het Hoogheemraadschap Uitwaterende Sluizen. Dit Hoogheemraadschap ging in 2003 op in HHNK. Bosma sloot een terugkeer naar Noord Holland nooit uit, hij had het ambt van dijkgraaf als stip op de horizon staan. Bosma trekt een vergelijking met beide ambten: burgemeester en dijkgraaf: het gebied van een dijkgraaf is groter en het werk inhoudelijk.

Hoogheemraadschap van Rijnland (Leiden).

‘Here comes the Flood’ met deze productie trok het hoogheemraadschap door het werkgebied om samen met kunstenaar Rem van den Bosch inwoners bekend te maken met de gevolgen van klimaatverandering en zeespiegelstijging. De meeste inwoners hebben geen enkel idee hoe hoog het water kan komen te staan in hun straat, dorp of stad als het water een meter of meer zal gaan stijgen en een waterschap/ hoogheemraadschap niets zou hebben gedaan om de droge voeten te blijven garanderen. Het lijkt lachwekkend om op een trap van een meter of

meer te gaan staan en dan aanschouwelijk te maken dat het water toch tot twee meter kan stijgen. Twee meter is wel een groot deel van de begane grond van een woning (die afhankelijk van het vigerende bouwbesluit 2.40 m. of 2.60 is. (Voor oudere woningen gelden andere plafondhoogten).

Dijkgraaf Rogier van de Sande geeft aan dat 'niets doen geen optie is, ook omdat er nog eens 100.000 woningen in het gebied gebouwd moeten gaan worden'. Terwijl belangrijke delen van het werkgebied nu al ruim onder NAP liggen.

Hoogheemraadschap van Delfland (Delft).

In samenwerking met de provincie Zuid Holland wil het hoogheemraadschap de watercorridor Alphen aan den Rijn, Gouda, Rotterdam (Gouwe, Hollandsche IJssel en Nieuwe Maas) plasticvrij gaan maken.

Hiervoor worden vrijwilligers gezocht die in tweetallen onderzoek gaan doen op stukken van 100 meter. Het doel is dat de rivieren in 2030 plasticvrij moeten zijn.

Waterschap Hollandse Delta (Ridderkerk).

In dertig jaar tijd gaat het waterschap de Canadese populieren tussen Oude Tonge en Ooltgensplaats op Goeree Overflakkee vervangen. Het gaat om 1.100 bomen die geleidelijk aan rond de windturbines die langs het Volkerak worden weggehaald. Hiervoor in de plaats komen 600 bomen waarvan de kruinhoogte lager is dan die van de Canadese populieren. De andere 500 bomen worden elders op Goeree Overflakkee geplaatst. Door het vervangen over een groot aantal jaren te spreiden worden de vleermuizen niet verjaagd maar krijgen de gelegenheid om zich aan te passen aan de veranderende omgeving.

Waterschap Brabantse Delta (Breda).

Het waterschap is op 14 november begonnen met drie winterschoolcolleges. Op 21 november thema: Verstedelijking en 28 november thema: Transformatie van het landelijk gebied, volgen nog twee van deze colleges. Belangstellenden zijn welkom in het kantoor van het waterschap in Breda: Bouvignelaan 5.

Recent verschenen:

Piet Broeders: *Dregterlandt*; het verhaal achter de Kaart, 350 blz. en 300 illustraties. Bij voorintekening is de prijs € 29,- daarna € 34. Bestellen kan via: secretaris@suyder-cogge.nl

Beatrice de Graaf: *Crisis!* (Essay) Prometheus uitgeverij € 4.99.

Willem van der Ham: *Hoor, hoor de dijk is dicht*, Walburg Pers € 24,99.

Lotte Jensen: *Wij en het water*. Uitgeverij Bezig Bij, € 34,99.

Els van der Laan-Meijer en anderen: *Friese Dijken*. Uitgeverij Noordboek € 34.50.

2023:

800 jaar Hanzesteden, In Nederland zijn 22 Hanzesteden. België, Duitsland, Noorwegen en Polen kenden eveneens Hanzesteden. Tussen deze steden en landen was vanaf 1356 intensief handelsverkeer mogelijk door het ontstane netwerk te benutten.

31 januari/ 1 februari: 70 jaar na de Watersnoodramp in Zeeland, Zuid-Holland en Noord-Brabant, een documentaire in opdracht van de NTR en gemaakt door de EO is in voorbereiding.

24 mei: Rijkswaterstaat 225 jaar, die wordt gevierd met een bijeenkomst op Fort Pannerden.

1 juni 2023: Voorjaarsexcursie Waterschap Rijn & IJssel (Doetinchem)

6 oktober 2023: Najaarsexcursie Hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard 750 jaar.

2024: Volledige ingebruikname Blankenburgtunnel tussen de A-15 en A-20

2025: 7^e Lustrum VWG en 8^e lustrum SSF

2025: 1825 Overstroming langs de Zuiderzeekust (Land van Vollenhove)

2025/ 26: Overstroming grote rivieren die begon op 19 december 1925 maar liep door naar 1926

2025: Amsterdam 750 jaar stadsrechten

2027: Begin van het waterloopkundig onderzoek en oprichting Waterloopkundig Laboratorium

2027: De Unie van Waterschappen bestaat 100 jaar.

2028: 75 jaar na 31 januari/ 1 februari 1953

2030: Begin aanleg van de Stelling van Amsterdam (1880)

2032: De Afsluitdijk bestaat 100 jaar

In de komende jaren zijn er tal van herdenkingen, het overzicht zal periodiek worden bijgewerkt.

Mocht iemand belangstelling hebben om over een van de bovengenoemde gebeurtenissen een bijdrage te leveren in TWG dan zijn de richtlijnen daarvoor op de website te vinden.

Oproep:

Mochten er wijzigingen in uw adressering zijn door verhuizing of het mailadres wilt u die dan doorgeven aan: info@waterstaatsgeschiedenis.nl . Helaas komt het voor dat het tijdschrift of een mailbericht naar een verkeerd adres wordt gestuurd.

Vincent Erdin
secretaris VWG
15 november 2022